
Zasady kwalifikacji dostawcy usług bilansujących (DUB)

**Część I: podstawowe wymagania formalne i techniczne, usługi bilansujące
oraz parametry jednostek grafikowych określone w procesie kwalifikacji**

Materiał szkoleniowy

Etap II reformy rynku bilansującego, nowe Warunki Dotyczące Bilansowania (WDB)

Kwiecień 2024 roku

www.pse.pl

| Nota prawna

Materiał szkoleniowy został przygotowany przez Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. i dotyczy wybranych rozwiązań zawartych w Warunkach Dotyczących Bilansowania z dn. 14 września 2023 r. Jest formą skróconą i nie zawiera wszystkich informacji w nich zawartych. W przypadku rozbieżności pomiędzy niniejszym opracowaniem a Warunkami Dotyczącymi Bilansowania nadrzędne są zapisy Warunków Dotyczących Bilansowania.

Materiał szkoleniowy stanowi własność Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A. Kopiowanie i rozpowszechnianie niniejszego materiału w części lub w całości możliwe jest wyłącznie po uzyskaniu pisemnej zgody Spółki. Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. nie ponoszą odpowiedzialności za wykorzystanie informacji zawartych w niniejszym materiale oraz za możliwe konsekwencje jakichkolwiek działań podjętych w oparciu o dostarczone w nim informacje.

Podstawowe wymagania formalne

- ⊖ **Proces kwalifikacji DUB** do świadczenia usług bilansujących:
  - ⊖ Jest realizowany **na wniosek podmiotu reprezentującego zasób**
  - ⊖ Jest prowadzony **w odniesieniu do zasobu lub grupy zasobów jakie mają utworzyć jednostkę grafikową (JG)**

- ⊖ **Podmiotem reprezentującym zasób (PRZ)** może być:
  - ⊖ **Właściciel** zasobu lub grupy zasobów
  - ⊖ **Podmiot umocowany**, na podstawie **Oświadczenia o umocowaniu DUB** do korzystania i rozporządzania zasobem

- ⊖ **Warunkiem koniecznym** do rozpoczęcia kwalifikacji jest **zgłoszenie danych rejestracyjnych zasobu do bazy danych OSP** przez:
  - ⊖ **Właściciela** zasobu przyłączonego do **sieci przesyłowej**
  - ⊖ **OSDp**
    - ⊖ Do sieci którego zasób jest przyłączony
albo
    - ⊖ Który realizuje obowiązki w zakresie współpracy z OSP dla **OSDn**, do którego sieci zasób jest przyłączony

Podstawowe wymagania techniczne

- ⊖ Zasób lub grupa zasobów tworzących JG **stanowi jeden obiekt regulacyjny**
- ⊖ Zasób lub grupa zasobów tworzących JG musi być wyposażona w:
  - ⊖ **Systemy zdalnego sterowania**
  - ⊖ **Systemy wymiany informacji handlowych i technicznych**
- ⊖ Każdy zasób tworzący JG musi być wyposażony w **układ pomiarowo-rozliczeniowy**, którego **licznik zdalnego odczytu** umożliwia:
  - ⊖ **Automatyczną rejestrację danych pomiarowych** w okresach zgodnych z **okresem rozliczania energii bilansującej**
  - ⊖ **Pozyskiwanie danych pomiarowych** przez operatora systemu elektroenergetycznego do systemu zdalnego odczytu **w trybie dobowym**

Wymagania dotyczące świadczenia usług i mocy bilansujących (1/2)

- ⊖ **Celem kwalifikacji DUB** prowadzonej w odniesieniu do zasobu lub grupy zasobów jakie mają utworzyć **JG** jest weryfikacja **zdolności technicznych wnioskowanej JG** oraz określenie **parametrów technicznych tej JG** na potrzeby świadczenia usług bilansujących

- ⊖ **Usługi bilansujące:**
  - ⊖ **Energia bilansująca (EB)** – aktywowana jako zmiana obciążenia bazowego poprzez:
    - ⊖ Polecenie bieżącego punktu pracy (sygnał BPP), albo
    - ⊖ Polecenie redukcji generacji mocy względem estymaty (sygnał ΔP)

  - ⊖ **Moce bilansujące:**
    - ⊖ **FCR^G i FCR^D** – aktywowane automatycznie, na podstawie lokalnego pomiaru częstotliwości, z czasem pełnej aktywacji do **30 sekund**
    - ⊖ **aFRR^G i aFRR^D** – aktywowane automatycznie, w sposób zdalny z wykorzystaniem systemu LFC, z czasem pełnej aktywacji do **5 minut**
    - ⊖ **mFRRd^G i mFRRd^D** – aktywowane nieautomatycznie przez OSP, w sposób zdalny, bezpośredni, z czasem pełnej aktywacji do **12,5 minuty**
    - ⊖ **RR^G i RR^D** – aktywowane poprzez zmianę obciążenia bazowego poprzez sygnał BPP albo sygnał ΔP , z czasem pełnej aktywacji do **30 minut**

Wymagania dotyczące świadczenia usług bilansujących (2/2)

- ⊖ **Układ regulacji mocy czynnej JG** ma umożliwiać jednoczesne świadczenie usług bilansujących w zakresie **energii bilansującej i mocy bilansujących zgłoszonych do kwalifikacji**, przy spełnieniu wymagań jakościowych dla każdego typu rezerw mocy w ramach świadczonych usług bilansujących

- ⊖ **Parametry techniczne** zasobu lub grupy zasobów tworzących **JG** są określane:
  - ⊖ Na podstawie **testów sprawdzających** układ regulacji mocy czynnej
  - ⊖ Zgodnie ze standardami i procedurami opublikowanymi na stronie OSP

Rodzaje JG i parametry JG określone w procesie kwalifikacji

- ⊕ **Rodzaj JG** określany w procesie kwalifikacji: JG_{W1} , JG_{W2} , JG_{M1} , JG_{M2} , JG_O , JG_{Z1} , JG_{Z2} , JG_{Z3} , JG_A
- ⊕ **Dane techniczne JG i parametry mocowe kwalifikowanych usług bilansujących JG**
(dotyczą EB i mogą dotyczyć: FCR^G , FCR^D , $aFRR^G$, $aFRR^D$, $mFRRd^G$, $mFRRd^D$, RR^G , RR^D):
  - ⊕ Moc maksymalna (P^{Max}), moc minimalna (P^{Min})
  - ⊕ Moc maksymalna kwalifikowana ($P^{MaxKwal}$), moc minimalna kwalifikowana ($P^{MinKwal}$)
  - ⊕ Maksymalny gradient naboru (**MGN**), maksymalny gradient redukcji (**MGR**) obciążenia bazowego
  - ⊕ Dla **mocy bilansujących**: maksymalny zakres rezerwy (P^{MaxZR}), minimalny zakres rezerwy (P^{MinZR}) $\Rightarrow$ dotyczy FCR^G i FCR^D
  - ⊕ Dodatkowo dla JG_{W1} : minimalny czas pracy i charakterystyki uruchamiania ze stanu: **gorącego, ciepłego, zimnego**
  - ⊕ Dodatkowo dla JG_{M1} :
    - ⊕ **Minimalny czas postoju**
    - ⊕ **Minimalny czas pracy**
    - ⊕ **Maksymalna liczba uruchomień w dobie**
    - ⊕ **Znacznik dostępności mFRRd przez zmianę stanu JG**

W przypadku JG_{M1} i JG_{M2} dane techniczne JG i parametry mocowe usług bilansujących JG są określone osobno dla kierunku generacji (**G**) i poboru (**L**)

Etapy określania danych technicznych JG i parametrów mocowych kwalifikowanych usług bilansujących JG

Etap I

- **Wniosek o przystąpienie do kwalifikacji do świadczenia usług bilansujących**
- Dane techniczne JG i parametry mocowe kwalifikowanych usług bilansujących JG **wnioskowane** przez **PRZ**

Etapy określania danych technicznych JG i parametrów mocowych kwalifikowanych usług bilansujących JG

Etap I

- **Wniosek o przystąpienie do kwalifikacji do świadczenia usług bilansujących**
- Dane techniczne JG i parametry mocowe kwalifikowanych usług bilansujących JG **wnioskowane** przez PRZ

Etap II

- **Potwierdzenie przystąpienia do kwalifikacji do świadczenia usług bilansujących**
- Dotyczy: $P^{MaxKwal}$, $P^{MinKwal}$ dla JG oraz P^{MaxZR} , P^{MinZR} dla mocy bilansujących JG, potwierdzonych przez OSP/OSDp/OSDn

Etapy określania danych technicznych JG i parametrów mocowych kwalifikowanych usług bilansujących JG

Etap I

- **Wniosek o przystąpienie do kwalifikacji do świadczenia usług bilansujących**
- Dane techniczne JG i parametry mocowe kwalifikowanych usług bilansujących JG **wnioskowane** przez **PRZ**

Etap II

- **Potwierdzenie przystąpienia do kwalifikacji do świadczenia usług bilansujących**
- Dotyczy: $P^{MaxKwal}$, $P^{MinKwal}$ dla JG oraz P^{MaxZR} , P^{MinZR} dla mocy bilansujących JG, potwierdzonych przez **OSP/OSDp/OSDn**

Etap III

- **Zgłoszenie do kwalifikacji do świadczenia usług bilansujących**
- Dane techniczne JG i parametry mocowe usług bilansujących JG powinny uwzględniać wielkości potwierdzone w Etapie II i **wyniki testów sprawdzających**

Etapy określania danych technicznych JG i parametrów mocowych kwalifikowanych usług bilansujących JG

Etap I

- **Wniosek o przystąpienie do kwalifikacji do świadczenia usług bilansujących**
- Dane techniczne JG i parametry mocowe kwalifikowanych usług bilansujących JG **wnioskowane** przez PRZ

Etap II

- **Potwierdzenie przystąpienia do kwalifikacji do świadczenia usług bilansujących**
- Dotyczy: $P^{MaxKwal}$, $P^{MinKwal}$ dla JG oraz P^{MaxZR} , P^{MinZR} dla mocy bilansujących JG, potwierdzonych przez OSP/OSDp/OSDn

Etap III

- **Zgłoszenie do kwalifikacji do świadczenia usług bilansujących**
- Dane techniczne JG i parametry mocowe usług bilansujących JG powinny uwzględniać wielkości potwierdzone w Etapie II i wyniki testów sprawdzających

Etap IV

- **Potwierdzenie zakończenia kwalifikacji do świadczenia usług bilansujących**
- Sprawdzenie wielkości zgłoszonych przez PRZ z wielkościami potwierdzonymi w Etapie II i wynikami testów sprawdzających
- Zatwierdzenie danych technicznych JG i parametrów mocowych usług bilansujących JG

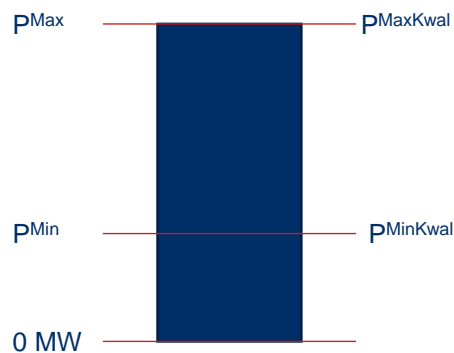
Podstawowe cechy JG_{W1} i JG_{W2}

JG_{W1}

Pojedynczy moduł wytwarzania energii (MWE) – inny niż MWE ESP

P_{Max} , P_{Min} , $P_{MaxKwal}$, $P_{MinKwal}$, MGN, MGR oraz dla kwalifikowanych mocy bilansujących: P_{MaxZR} , P_{MinZR}

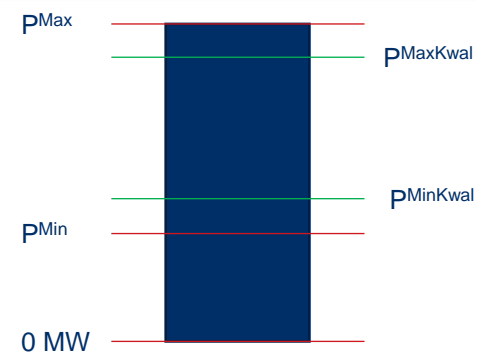
Minimalny czas pracy, charakterystyki uruchamiania

Kwalifikacja
w pełnym zakresie
parametrów mocowych
(JG z $ZAK=1$)

MWE ciepły posiadający status JWCD ma obowiązek kwalifikacji:
 EB , FCR^G , FCR^D , $aFRR^G$, $aFRR^D$, RR^G , RR^D

JG_{W2}

Możliwość kwalifikacji
w ograniczonym zakresie
parametrów mocowych
(JG z $ZAK=2$)

Podstawowe cechy JG_{M1} i JG_{M2}

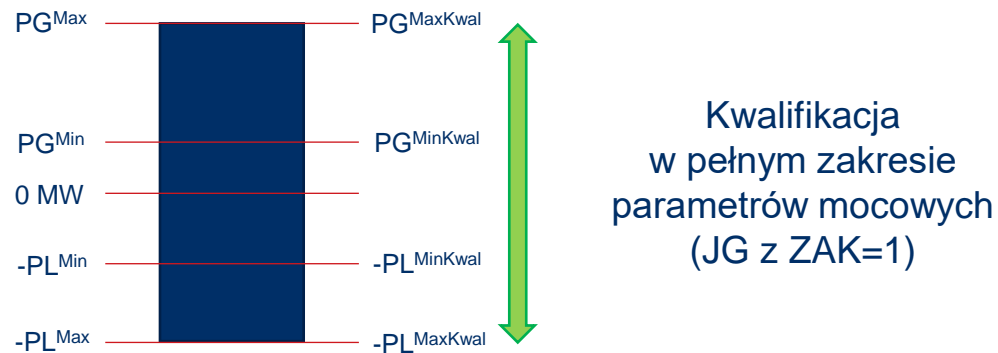
JG_{M1}

Pojedynczy magazyn energii elektrycznej lub pojedynczy MWE elektrowni szczytowo-pompowej (ESP)

Kwalifikacja w kierunku **G i L**

Dla kierunku **G i L**: P_{Max} , P_{Min} , $P_{MaxKwal}$, $P_{MinKwal}$, MGN, MGR oraz dla kwalifikowanych mocy bilansujących: P_{MaxZR} , P_{MinZR}

Minimalny czas postoju oraz dla kierunku **G i L**: minimalny czas pracy, maksymalna liczba uruchomień w dobie

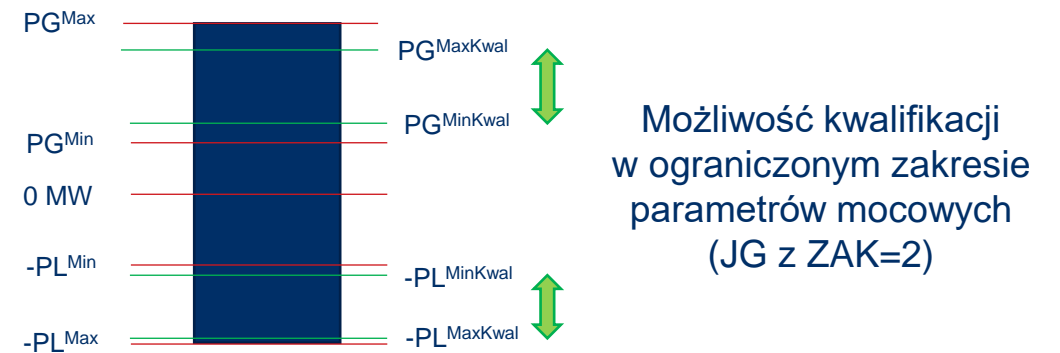
Znacznik dostępności mFRRd przez zmianę stanu JG dla kierunku **G i L**

MWE ESP posiadający status JWCD ma obowiązek kwalifikacji: EB, mFRRd^G, mFRRd^D, RR^G, RR^D

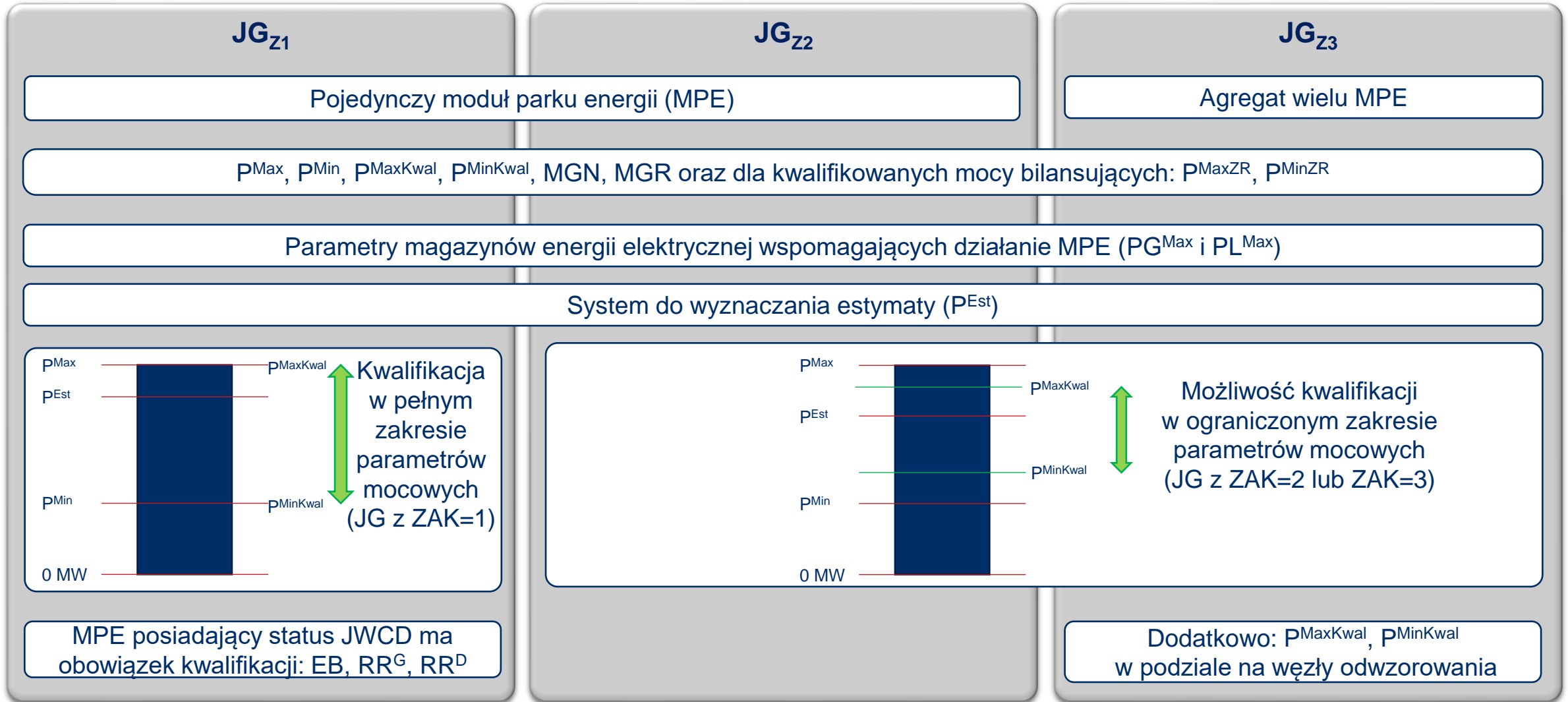
JG_{M2}

Pojedynczy magazyn energii elektrycznej lub wszystkie MWE tworzące jedną ESP

Możliwość kwalifikacji w kierunku **G i L**

Podstawowe cechy JG_{Z1}, JG_{Z2} i JG_{Z3}

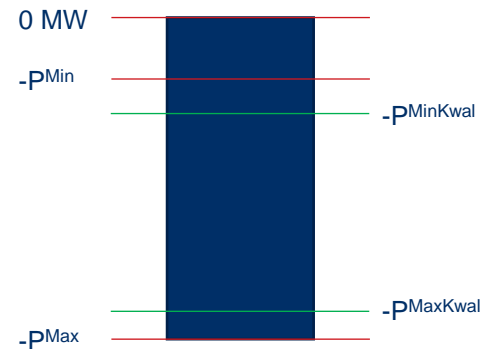
Podstawowe cechy JG₀

JG₀

Pojedyncza instalacja odbiorcza lub pojedyncza jednostka odbiorcza

Kwalifikacja wyłącznie w kierunku poboru

P_{Max} , P_{Min} , $P_{MaxKwal}$, $P_{MinKwal}$, MGN, MGR oraz dla kwalifikowanych mocy bilansujących: P_{MaxZR} , P_{MinZR}

Możliwość kwalifikacji
w ograniczonym zakresie
parametrów mocowych
(JG z ZAK=2)

Podstawowe cechy JG_A

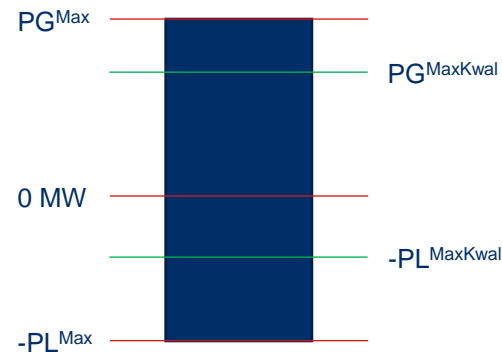
JG_A

Agregat wielu zasobów (dowolnych typów)

Możliwość kwalifikacji w kierunku **G** i **L**

PG^{Max} , PL^{Max} , $PG^{MaxKwal}$, $PL^{MaxKwal}$, MGN, MGR oraz dla kwalifikowanych mocy bilansujących: P^{MaxZR} , P^{MinZR}

Dodatkowo: $PG^{MaxKwal}$, $PL^{MaxKwal}$ w podziale na węzły odwzorowania

Możliwość kwalifikacji
w ograniczonym zakresie
parametrów mocowych
(JG z $ZAK=3$)

Systemy zdalnego sterowania oraz systemy wymiany informacji handlowych i technicznych (1/2)

Rodzaj JG	Czy JG jest utworzona z MWE posiadającego status JWCD?	Czy JG jest kwalifikowana do świadczenia usługi FCR, aFRR lub mFRRd?	Wymagane systemy do wymiany informacji ruchowych i planistycznych		Wymagane systemy do wymiany informacji rynkowych
			Rodzaj węzła LFC	Rodzaj węzła SOWE	
JG _{W1}	TAK	TAK	WL	WL	WIRE i PREU
		NIE	WL	WL	WIRE i PREU
	NIE	TAK	WL	WL	WIRE i PREU
		NIE	-	WL	WIRE i PREU
JG _{W2}	-	TAK	WL albo WW	WL albo WZ	WIRE lub PREU
		NIE	-	WL albo WZ	WIRE lub PREU
JG _{M1}	TAK	TAK	WL	WL	WIRE i PREU
		NIE	WL	WL	WIRE i PREU
	NIE	TAK	WL	WL	WIRE i PREU
		NIE	-	WL	WIRE i PREU
JG _{M2}	-	TAK	WL albo WW	WL albo WZ	WIRE lub PREU
		NIE	-	WL albo WZ	WIRE lub PREU

WL – węzeł lokalny

WW – węzeł wyniesiony

WZ – węzeł zewnętrzny

PREU – Portal Rynku Energii i Usług

Systemy zdalnego sterowania oraz systemy wymiany informacji handlowych i technicznych (2/2)

Rodzaj JG	Czy JG jest utworzona z MWE posiadającego status JWCD?	Czy JG jest kwalifikowana do świadczenia usługi FCR, aFRR lub mFRRd?	Wymagane systemy do wymiany informacji ruchowych i planistycznych		Wymagane systemy do wymiany informacji rynkowych
			Rodzaj węzła LFC	Rodzaj węzła SOWE	
JG ₀	-	TAK	WL albo WW	WL albo WZ	WIRE lub PREU
		NIE	-	WL albo WZ	WIRE lub PREU
JG _{Z1}	TAK	TAK	WL	WL	WIRE i PREU
		NIE	WL albo WW	WL albo WZ	WIRE i PREU
	NIE	TAK	WL	WL	WIRE i PREU
		NIE	WL albo WW	WL albo WZ	WIRE i PREU
JG _{Z2}	-	TAK	WL albo WW	WL albo WZ	WIRE lub PREU
		NIE	WL albo WW	WL albo WZ	WIRE lub PREU
JG _{Z3}	-	TAK	WL albo WW	WL albo WZ	WIRE lub PREU
		NIE	WL albo WW	WL albo WZ	WIRE lub PREU
JG _A	-	TAK	WL albo WW	WL albo WZ	WIRE lub PREU
		NIE	-	WL albo WZ	WIRE lub PREU

Standardy techniczne systemów wymienionych w Tabeli 1 oraz instrukcje przyłączania tych systemów są opublikowane na stronie internetowej OSP

Dostęp do PREU wymaga rejestracji w Portalu Partnera Biznesowego, zgodnie z procedurą opublikowaną na stronie internetowej, adres: <https://ppb.pse.pl>

**Proces kwalifikacji, proces odnowienia kwalifikacji
oraz przyczyny utraty ważności kwalifikacji są zawarte
w częściach: II i III materiału szkoleniowego
dotyczącego zasad kwalifikacji DUB**

Dziękuję